

PIOTR WIŚNIEWSKI
W ROKU 1920, W KTÓRYM ZOSTAŁ MIANOWANY
PROFESOREM ZWYCZAJNYM

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN — POLONIA

VOL. XXVI

SECTIO C

1971

PROFESOR DR PIOTR WISNIEWSKI
W DZIEWIĘDZIESIĄTĄ ROCZNICĘ URODZIN

Profesor Piotr Wiśniewski urodził się we Wróblewie, guberni płockiej „kraju priwisłanskiego”, dnia 29 czerwca 1881 roku, w domu Mikołaja Wiśniewskiego i Marii z Damięckich, w epoce, w której przygotowywały się wielkie przemiany polityczne i naukowe. Jest to okres dynamicznego rozwoju II Rzeszy niemieckiej — cesarstwa Hohenzollernów, epoka przebudzenia się Japonii. W imperium carskim narastają napięcia społeczne i konflikty klasowe, wzrasta świadomość narodowa, mnożą się „bunty”. Z rąk członków organizacji terrorystycznej Narodnaja Wola ginie 1 marca 1881 roku Aleksander II. Wydarzenia te w sposób zasadniczy wpływają na losy ludzi owych czasów, także na losy Jubilatą, gdyż los jednostki splata się w jedno z losem całego narodu.

A co dzieje się w owym czasie w naukach biologicznych? Dokonują się zasadnicze zmiany idei oraz przygotowują się dalsze. W roku 1881 żyje jeszcze Karol Darwin, Johann Gregor Mendel napisał już *Versuche über Pflanzenhybriden*, działa Wilhelm Pfeffer, Kliment Timiriaziew, Emil Godlewski, Edward Strasburger; ustalają się podstawowe pojęcia anatomii, cytologii i fizjologii. Hugo De Vries wypowiada teorię mutacji. W roku 1900 Correns, De Vries i Čermak odnajdują niezależnie od siebie prace Mendla i ustalają po raz drugi prawa dziedziczności. W zakresie morfologii eksperymentalnej najwybitniejsze postaci to: Goebel, Hanstein, Voechting, Schwendener, Raciborski. Pierwsze wydanie Haberlandta *Physiologische Pflanzenanatomie* ukazuje się w roku 1884.

Zgoła niekompletnie, wrywkowo i ogólnikowo starałem się przedstawić tło rozwoju osobowości Piotra Wiśniewskiego, nie tylko nestora botaników polskich, ale i najstarszego, żyjącego do dziś, polskiego profesora.

Warunki finansowe rodziców umożliwiły Piotrowi Wiśniewskiemu uczęszczanie w latach 1892—1901 do gimnazjum filologicznego w Płocku. W gimnazjum humanistycznym nie nauczano biologii, skąd więc zain-

teresowania biologiczne młodego Piotra Wiśniewskiego? Lektura popularnych książek przyrodniczych, przede wszystkim jednak publikacje Józefa Nusbaum-Hilarowicza skierowały go na Oddział Przyrodniczy Wydziału Fizyko-Matematycznego Cesarskiego Uniwersytetu w Warszawie. Spotkał tam wielu wybitnych profesorów. Największy wpływ wywarli na niego prof. Dmitrij Iwanowski oraz adiunkt Michaił Cwiet. W roku 1901, w którym Piotr Wiśniewski zapisał się na Uniwersytet, Iwanowski otrzymał powołanie na Katedrę, cieszył się już bowiem zasłużoną sławą. On to, pracując nad chorobami tytoniu, stwierdził, że chorobę mozaikową wywołują zarazki przenikające przez filtry bakteryjne. Uważany jest przeto słusznie za twórcę wirusologii. Michaił Cwiet, botanik i biochemik, pracował w Warszawie od roku 1902 do 1908. Rozdzielał on na kolumnach z proszku kredowego barwniki roślinne i stał się twórcą chromatografii — jednej z najbardziej rozpowszechnionych obecnie chemicznych metod analitycznych. Dziwić się zatem nie można, że właśnie ci wybitni naukowcy mieli największy wpływ na młodzież.

Zdarzenia polityczne bezpośrednio ingerują w życie Piotra Wiśniewskiego i zakłócają tok jego studiów. Zaczyna zarysowywać się konflikt między Japonią a Rosją o panowanie nad Pacyfikiem, o rozbiór Chin i aneksję Korei. W lutym 1904 roku konflikt przeradza się w wojnę. Japonia bije armie i floty carskie. Klęska militarna caratu wyzwala siły proletariatu rosyjskiego, wzmagają się ruchy wyzwolenicze podbitych przez carat narodów.

W roku 1905 młodzież polska żąda polonizacji Uniwersytetu. Nie osiąga celu, wobec czego polscy studenci ogłaszają bojkot Uniwersytetu Warszawskiego. Wyjeżdżają za granicę lub studiują na innych uniwersytetach rosyjskich. Piotr Wiśniewski zapisuje się na Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Pracuje w zakładach profesorów: Edwarda Janczewskiego, Józefa Rostafińskiego i Emila Godlewskiego. W roku 1907 prof. Rostafiński poleca młodego botanika prof. Marianowi Raciborskiemu, który angażuje go jako asystenta do Akademii Rolniczej w Dublanach; na tym stanowisku pozostaje do listopada 1910 roku. W roku 1909 wyjeżdża na krótki czas do Odessy, gdzie zdaje w charakterze eksterna egzamin państwowy na Uniwersytecie i uzyskuje dyplom I stopnia. Profesorowie Rosjanie są w tym czasie na ogół przychylnie usposobieni do „miateżników” Polaków, jako że sami są po części „miateżnikami”. W skład komisji egzaminacyjnej wchodzi między innymi: prof. Jan Sleszyński, matematyk, Polak późniejszy profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, oraz prof. Franciszek Kamiński, lublinianin, odkrywca mikoryzy. Zaraz po egzaminie prof. Kamiński wysuwa kandydaturę Piotra Wiśniewskiego na asystenta. Wydział jednogłośnie uchwala powołać kandydata na to stanowisko, jed-

nak kurator uchwały nie zatwierdza. Wiśniewski wraca do Galicji na swoje dawne stanowisko.

W roku 1910 uzyskuje na Uniwersytecie we Lwowie stopień doktora filozofii na podstawie dysertacji *O sztucznym wywoływaniu nowotworów przetchlinkowych w figowcu*.

Jego prace nad warunkami płciowego rozmnażania się grzybów na przykładzie *Zygorhynchus* oraz nad sztucznym wywoływaniem tumorów są trwałym dorobkiem naukowym.

Przy poparciu prof. Seweryna Krzemieniewskiego dr Piotr Wiśniewski otrzymuje stypendium Wydziału Krajowego i udaje się do Niemiec oraz Holandii. Pracuje w Monachium u Hiltnera i Tubeufa, w Kilonii u Küstera i Reinkego. Piotr Wiśniewski przebywa również u Rytzema Bosa w Wageningen (w Holandii), w Kaiser Wilhelm Institut w Berlinie, a przede wszystkim pracuje w Heidelbergu pod kierunkiem wybitnego fizjologa, Georga Klebsa. Klebs wsławił się badaniami nad rozmnażaniem się glonów i grzybów oraz nad okresami wzrostu i spoczynku roślin tropikalnych. Wyniki jego badań przyspieszyły odkrycie tak ważnego zjawiska, jakim jest fotoperiodyzm. Zapewne idee Klebsa skierowały uwagę Piotra Wiśniewskiego na zagadnienia fizjologii wzrostu i rozwoju oraz morfologii eksperymentalnej. Powraca on wielokrotnie do tego problemu, bada szczególnie kiełkowanie turionów, pączków zimowych roślin wodnych. Osiągnięcia młodego Piotra Wiśniewskiego w tej dziedzinie mają charakter trwałego wkładu do rozwoju nauki. Publikacje jego sprzed 50 czy 60 lat, ogłaszane wyłącznie w czasopiśmie polskich, są jeszcze obecnie czytane i cytowane za granicą, jak się o tym mogłem przekonać w Szwecji w roku 1959.

W roku 1912 Piotr Wiśniewski wraca do kraju i pracuje jako adiunkt w Akademii Rolniczej w Dublanach. Ale już w roku 1913, za sprawą prof. Józefa Mikułowskiego-Pomorskiego, przenosi się do Warszawy w warunki o wiele trudniejsze tak pod względem politycznym, jak i pod względem możliwości pracy naukowej. Wykłada tam botanikę i fizjologię roślin na Kursach Przemysłowo-Rolniczych, będących właściwie wyższą szkołą rolniczą, a prowadzonych przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa jako instytucja prywatna. Na otwarcie bowiem polskiej wyższej uczelni władze carskie się nie zgadzały.

W tym okresie prof. dr Piotr Wiśniewski zajmuje się w dalszym ciągu kiełkowaniem turionów i bada wpływ niskich temperatur na kiełkowanie pączków zimowych *Hydrocharis morsus-ranae*.

Pierwsza wojna światowa początkowo uniemożliwia mu pracę naukową i dydaktyczną. Dopiero w roku 1916, kiedy klęska mocarstw centralnych jest już oczywista, a materiał ludzki zaczyna się wyczerpywać, Niemcy i Austriacy decydują się na kreowanie polskiego państwa satelitarne, domniemanej nowej bazy rekrutacyjnej. Aczkol-

wiek nie można jeszcze mówić o jakiegokolwiek niezależności państwowej, to przecież te wypadki dziejowe wpływają na rozwój szkolnictwa polskiego. Już w roku 1915 Uniwersytet Warszawski i Politechnika wznawiają swą działalność jako uczelnie polskie. W roku 1916 Kursy Przemysłowo-Rolnicze uzyskują nazwę Wyższej Szkoły Rolniczej. A następnie, 17 października 1918 roku, Wyższa Szkoła Rolnicza, dotychczas prywatna, zostaje upaństwowiona i otrzymuje nazwę Królewsko-Polska Wyższa Szkoła Gospodarstwa Wiejskiego. Po odzyskaniu niepodległości nazwa brzmi: Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego. Piotr Wiśniewski jest w dalszym ciągu profesorem botaniki i fizjologii roślin w tej Szkole. I znowu wypadki dziejowe w zasadniczy sposób wpływają na Jego losy.

W roku 1919 ówczesny minister wyznań religijnych i oświecenia publicznego, Jan Łukasiewicz, zwraca się do Piotra Wiśniewskiego w sprawie objęcia Katedry Botaniki oraz zorganizowania pracy naukowej i dydaktycznej w reaktywowanym Uniwersytecie Wileńskim. Profesor przyjmuje propozycję, przenosi się do Wilna i po raz drugi zaczyna pracę od podstaw.

Co skłoniło 38-letniego profesora o ustabilizowanej pozycji naukowej, co skłoniło jego kolegów z Krakowa i innych ośrodków do porzucenia zorganizowanych warsztatów pracy naukowej i przeniesienia się do Wilna w warunki ciężkie, wręcz spartańskie?

Wpływ zasadniczy miały niewątpliwie dramatyczne dzieje Uniwersytetu Stefana Batorego w XIX i początkach XX wieku. Po upadku powstania listopadowego Mikołaj I zamyka w roku 1832 Uniwersytet Wileński. Od tego czasu społeczeństwo wileńskie nie omija żadnej sposobności do starań o reaktywowanie uczelni, niestety bez żadnego rezultatu. Starania o Uniwersytet w okresie okupacji niemieckiej podczas drugiej wojny światowej spełzły również na niczym.

W roku 1918 odnowa Uniwersytetu staje się aktualna. Ówczesny Naczelnik Państwa, Józef Piłsudski, 17 maja 1919 roku powołuje prof. Ludwika Kolankowskiego do podjęcia pracy około wznowienia Wszechnicy Wileńskiej. Tymczasowym rektorem zostaje lekarz Józef Ziemacki. Jeszcze przed oficjalnym reaktywowaniem Uniwersytetu, 19 czerwca 1919 roku, przybywa do Wilna komisja rzeczoznawców — przewodniczącym jest prof. Kolankowski, a jednym z członków prof. Wiśniewski. 28 sierpnia tegoż roku Piłsudski powołuje Uniwersytet do „wznowienia wiekopomnej działalności”.

Od tego czasu zaczyna się praca Piotra Wiśniewskiego w Wilnie i trwa bez przerwy do roku 1939. Piotr Wiśniewski jest współorganizatorem Uniwersytetu Stefana Batorego, a szczególnie Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. Pełni funkcję pierwszego dziekana tego Wydziału. Jest kierownikiem Katedry Botaniki Ogólnej, której Senat przyznaje początkowo jeden pokój w gmachu głównym, mieszczącym się

przy ul. św. Jana. Dopiero po przydzieleniu lokalu przy ul. Zamkowej 11 rozpoczynają się ćwiczenia botaniczne mimo braku mebli i przy użyciu wypożyczonych mikroskopów. W roku 1922 Katedra uzyskuje większy lokal przy ul. Zakretowej 15. Profesor Wiśniewski wykłada botanikę (kurs ogólny), fizjologię, cytologię i anatomię roślin. Poza ćwiczeniami prowadzi półdzienną pracownię botaniczną. Przystępuje do zakładania ogrodu botanicznego.

Współpracownikami i asystentami Profesora między innymi są: Witold Sławiński, późniejszy profesor Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, przedwcześnie zmarły Bronisław Szakien, Anna Moksiewiczówna-Przewłocka, Czesława Rudnica, Helena Kurkowska-Pekrzyńska, Maria Oszurkówna, Anna Czarnocka, Irena Reniger, Anna Niekrasz, Antonina Sienicka, Kazimiera Wilczyńska, Stefan Kownas (obecnie profesor WSR w Szczecinie), Jakub Mowszowicz (obecnie profesor Uniwersytetu Łódzkiego).

Profesor Wiśniewski kieruje dziesiątkami prac magisterskich. Ich tematyka obejmuje najczęściej: okres spoczynkowy u roślin, zagadnienia florystyczne, szczególnie flory wileńskiej, systematykę, anatomię wyrosli. Liczne z tych prac ukazały się w wydawnictwie „Prace Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie”. Pod opieką Profesora wyrasta młoda kadra naukowa.

On sam w dalszym ciągu pracuje nad turionami, dużo czasu poświęca również badaniom flory Wileńszczyzny. Nowe tematy, a więc badania nad głównią prosa oraz nad wpływem dwusiarczku węgla na rośliny, mają duże znaczenie dla fizjologii roślin. Warto przypomnieć stwierdzenie prof. Piotra Wiśniewskiego, że iloczyn z czasu działania i stężenia dwusiarczku węgla jest wartością stałą. Ten sam efekt obserwuje się przy małym stężeniu i długim okresie działania, co przy znacznym stężeniu i krótkim czasie działania.

Profesor Piotr Wiśniewski jest organizatorem życia naukowego w Wilnie, zwłaszcza Oddziału Wileńskiego Polskiego Towarzystwa Botanicznego, pełni wielokrotnie funkcję przewodniczącego tego Oddziału. Pracuje czynnie w Wileńskim Towarzystwie Naukowym i Towarzystwie Przyrodników im. Mikołaja Kopernika.

Druga wojna światowa przerywa pracę. 15 grudnia 1939 roku Uniwersytet ulega rozwiązaniu, profesorowie zostają zwolnieni. Profesor Piotr Wiśniewski utrzymuje się z lekcji prywatnych, chwilowo uczy w polskiej szkole średniej. W roku 1941, po zajęciu Wilna przez Niemców, przedostaje się do tzw. Generalnej Guberni. Wraz z siostrą Felicją, emerytowaną dyrektorką banku, zajmuje izdebkę maleńkiego domku wiejskiego w Motyczu pod Lublinem, gdzie trwają oboje aż do końca wojny w skrajnym prymitywie i niewygodzie. Gospodarząc tam na

kawałku nabytej przed wojną ziemi, świadczą po cichu, niemal anonimowo, wszelkie możliwe usługi licznym wówczas potrzebującym.

Dalszy ciąg działalności prof. Piotra Wiśniewskiego łączy się ściśle z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej. Już w listopadzie 1944 roku rektor prof. dr Henryk Raabe uzyskuje zgodę Profesora na objęcie przez niego kierownictwa Katedry Botaniki Ogólnej. Po raz trzeci przystępuje Profesor do pracy organizacyjnej od podstaw. W tym najcięższym okresie organizatorem i pierwszym kierownikiem Zakładu Botaniki Ogólnej na Wydziale Przyrodniczym oraz profesorem botaniki farmaceutycznej na Wydziale Farmaceutycznym jest Piotr Wiśniewski. Współpracownicy to: doc. dr Karol Zaleski, mgr Teresa Łączyńska, inż. Tadeusz Vorbrodt, inż. Stanisław Makowiecki. W roku 1945 docent Zaleski wyjeżdża do Poznania, a mgr Łączyńska przechodzi na Wydział Rolny. W Katedrze zaczynają pracować dr Leon Rewieński, mgr Zofia Demianowiczowa. Pracuje również mgr Zofia Kurancowa oraz magistranci (następnie magistrzy): Zofia Maciejewska, Irena Pogorzelska, Mirosława Mrozevska, Halina Baranówna-Stobiecka, Bogumiła Żabińska. Zakład mieścił się początkowo w dwóch pokojach Gimnazjum im. Staszica przy Al. Racławickich 20. W marcu 1945 roku Katedra otrzymuje nieco większy lokal przy ul. Głowackiego 2. Na przyległym terenie prof. Piotr Wiśniewski zakłada ogródek botaniczny, buduje przy współpracy dr. Rewieńskiego prowizoryczną szklarnię. Wykłada botanikę ogólną dla I roku, anatomię i cytologię dla wyższych lat, prowadzi pracownię specjalizacyjną, wykłady monograficzne z cytologii roślin, seminarium botaniczne. Wykłada również, jak już wspomniano, botanikę na Wydziale Farmaceutycznym.

Osiągnięcia dydaktyczne Profesora są imponujące, Profesor ma doskonałe podejście do młodzieży. Wielokrotnie na egzaminach magisterskich stwierdzałem, że wiedza z anatomii i cytologii roślin jest wyjątkowo rzetelna i pełna. Tajemnica sukcesów dydaktycznych Profesora leży w tym, że wykłady i ćwiczenia są nader starannie przygotowywane. Tak Profesor, jak i jego współpracownicy poświęcają dużo czasu na zbieranie materiału roślinnego dla celów dydaktycznych. Profesor osiąga swój cel metodą, że tak powiem, łagodnego uporu.

Profesor Wiśniewski rozwija w dalszym ciągu tematykę naukową podjętą w Wilnie. Prowadzi badania w dziedzinie morfologii eksperymentalnej, głównie nad okresem spoczynku roślin. Przeprowadza doświadczenia nad wpływem dwusiarczku węgla na cebulki *Oxalis*. Tematy z tej dziedziny, mające charakter teoretyczny, nie zostają niestety przez ówczesne władze Polskiej Akademii Nauk zatwierdzone jako „tematy ważne”. Wobec tego rozpoczyna Profesor badania mające znaczenie praktyczne, nad przyspieszeniem dojrzewania i powiększania plonów melonów i kawonów. Wyniki doświadczeń polowych są zachęcające,

wzrost płonów wynosi około 50%. Bardzo ważne są dalsze badania profesora nad turionami *Hydrocharis morsus-ranae*. Wykazał on poprzednio, że turiony te można pędzić tylko na świetle. W dalszym ciągu doświadczeń okazało się, że substancja wzrostowa — kwas 2,4-dichlorofenoksyoctowy — powoduje wzrost turionów także w ciemności. Do interesujących wyników doprowadzają również badania nad wytrzymałością pąków w okresie spoczynku na działanie wysokiej temperatury. Wiadomo, że organa spoczynkowe są na ogół bardziej odporne na działanie wysokich temperatur, co pozostaje w związku z małą ilością wody w nich zawartej. U roślin wodnych sprawa przedstawia się inaczej. Turiony zawierają stosunkowo dużo wody, nadają się więc szczególnie dobrze do rozwiązania zagadnienia, w jakim stopniu ilość wody wpływa na odporność na wysokie temperatury. Okazało się, że plazma jest jednakowo wrażliwa na działanie wysokich temperatur w różnych stadiach spoczynkowych, pomimo że w szybkości pędzenia pomiędzy poszczególnymi stadiami występują wybitne różnice.

Współpracownicy prof. Piotra Wiśniewskiego — adiunkt dr Leon Rewieński, st. asystent Zofia Demianowiczowa, mgr Zofia Kurancowa, mgr inż. Stanisław Makowiecki, mgr Halina Baran-Stobiecka — prowadzą pracę tak dydaktyczną, jak i naukową. Mgr Zofia Demianowiczowa pracuje nad ekologią chwastów Lubelszczyzny, jest to jej praca doktorska. Mgr Zofia Kurancowa wykonuje pracę doktorską na temat: *Studia nad brucellozą*. Badania rozpoczyna w Zakładzie Mikrobiologii Wydziału Weterynaryjnego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej pod kierunkiem prof. dr Józefa Parnasa, a kończy w Katedrze Botaniki Ogólnej. Równocześnie prowadzi badania nad rozwojem na sztucznym podłożu mało poznanej pod tym względem grupy grzybów — *Hymenomycetes*. Podaje między innymi kiełkowaniu zarodniki 54 gatunków grzybów kapeluszowych i otrzymuje pozytywne wyniki dla 24 gatunków. Stwierdza występowanie interesujących form owocników nie spotykanych w naturze. Mgr Halina Baran-Stobiecka prowadzi badania nad wpływem naswietlania na poszczególne liście turionów *Hydrocharis morsus-ranae*. Mgr Irena Pogorzelska opracowuje wykaz wyrosła Lublina i najbliższych okolic.

Tak w najkrótszym zarysie przedstawiałaby się działalność prof. Piotra Wiśniewskiego i jego szkoły w Lublinie. Profesor Piotr Wiśniewski zasłużony jest wielce jako organizator życia naukowego w Polsce. Pracuje w licznych towarzystwach naukowych: Towarzystwie Przyjaciół Nauk w Wilnie, Towarzystwie Przyrodników im. Mikołaja Kopernika, Polskim Towarzystwie Botanicznym, Lubelskim Towarzystwie Naukowym. Jest członkiem-założycielem Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, a obecnie jego członkiem honorowym. Jest również członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Botanicznego.

Cechy najbardziej charakterystyczne Jubilata — to jego wielka skromność oraz sumienność w życiu osobistym i w pracy naukowej. Profesor Piotr Wiśniewski jest człowiekiem wyjątkowo szlachetnym, gotowym w każdej chwili do bezinteresownej pomocy. Odznacza się wielką uprzejmością wobec ludzi, niezależnie od zajmowanego przez nich stanowiska. Uprzejmość ta nie jest zdawkowa, a płynie z szacunku, jaki Profesor żywi dla każdego człowieka, z jego głębokiego humanitaryzmu. Ważną jego cechą, ułatwiającą współzycie, jest poczucie humoru. Każde zetknięcie się z Jubilatem, każda z nim rozmowa, są nie tylko przyjemne, ale przynoszą korzyść. Uwagi krytyczne czy oceny nawet negatywne, podawane w sposób wysoce taktowny i subtelny, nigdy nie urażają ocenianego, który doskonale rozumie dobrą wolę i intencję krytyka. Dziwić się nie można, że tak uczniowie, jak i ci, którzy się z Nim zetknęli, żywią dla Jubilata tak wielki szacunek.

W uznaniu zasług prof. dr Piotr Wiśniewski wyróżniony został następującymi odznaczeniami: Krzyżem Kawalerskim oraz Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem X-lecia PRL, Medalem „Nauka w służbie Ludu”, złotą odznaką 20-lecia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Ponadto otrzymał nagrodę miasta Lublina.

Na zakończenie chciałbym uwypuklić następujące momenty z życia Jubilata, który:

1) wybierał tak w życiu osobistym, jak i w nauce drogę trudną, nie szedł w kierunku wygodnictwa i łatwizny, podejmował problematykę naukową zawsze oryginalną;

2) potrafił rozwiązywać zagadnienia metodami niezwykle prostymi, a to dzięki temu, że doświadczenia były doskonale obmyślane;

3) niespożyte zasługi położył przy organizowaniu od podstaw trzech wyższych uczelni: Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, Uniwersytetu Wileńskiego, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej;

4) był współorganizatorem życia naukowego w Warszawie, Wilnie i Lublinie;

5) był doskonałym nauczycielem i wychowawcą — z rąk Profesora wielu młodych ludzi otrzymało dyplomy magisterskie, wielu — dyplomy doktorskie; z jego szkoły wyszli samodzielni pracownicy nauki, profesorowie wyższych uczelni: Zofia Demianowiczowa, Stefan Kownas, Jakub Mowszowicz, Antonina Sienicka, Bronisław Szakien, Witold Sławiński; do gromadki tych ostatnich niech mi wolno będzie zaliczyć samego siebie, prof. dr Piotr Wiśniewski był bowiem recenzentem mojej pracy habilitacyjnej.

Adam Paszewski

WYKAZ PRAC PROF. DR FIOTRA WIŚNIEWSKIEGO

1. Einfluss der äusseren Bedingungen auf die Fruchtform von *Zygorhynchus Moelleri* Vuill. Bull. Acad. de science Cracovie. Mat.-nat. cl. 1909.
2. Wpływ warunków zewnętrznych na sposób owocowania *Zygorhynchus Moelleri* Vuill. Rozprawy AU w Krakowie 1909, s. 355.
3. Über Induction von Lenticellenwucherungen bei *Ficus elastica*. Bull. Ac. de Sc. Cracovie Mat.-nat. cl. 1910.
4. *Septoria Trapae Natantis* Wisn. Kosmos 35, Lwów 1911
5. Beiträge zur kenntnis der Keimung der Winterknospen der Wasserpflanzen. Bull. de l'Acad. des Sciences de Cracovie, seria B, 1912, s. 1045.
6. [wspólnie z:] Z. Chmielowski: Sprawozdanie z działalności Stacji Ochrony Roślin w Dublanach. Tygodnik Rolniczy 1913.
7. Wpływ niskiej temperatury na kielkowanie pączków zimowych *Hydrocharis morsus-ranae*. Kosmos 38, Lwów 1913.
8. Wpływ kwasu octowego na zwalczanie głowni prosa (*Ustilago Panici miliacei*) i na kielkowanie ziarna prosa. RNRiL 22, Poznań 1929, s. 363.
9. Beiträge zur Kenntnis der Ruheperiode der Winterknospen von *Stratiotes aloides*. Acta Soc. Bot. Pol. 7, Warszawa 1930.
10. Nienotowane stanowiska kilku rzadszych krajowych i zawleczonych roślin na Wileńszczyźnie. Acta Soc. Bot. Pol. 11, Warszawa 1934.
11. Materiały do rozmieszczenia rzadszych roślin w Wileńszczyźnie. Prace Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie, Wydział Nauk. Matem. i Przyrodn. 10, Wilno 1936.
12. Bronisław Szakien — Wspomnienie pośmiertne (życiorys i referat o pracach naukowych). Acta Soc. Bot. Pol. 15, Warszawa 1938.
13. Konstanty Prószyński — Wspomnienie pośmiertne (życiorys i referat o pracach naukowych). Acta Soc. Bot. Pol. 15, Warszawa 1938.
14. Anna Znamierowska — Wspomnienie pośmiertne (życiorys i referat o pracach naukowych). Acta Soc. Bot. Pol. 15, Warszawa 1938.
15. Materiały do rozmieszczenia rzadszych roślin w Wileńszczyźnie. Część III. Prace Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie, Wydz. Nauk Matem. i Przyrodn. 12, Wilno 1938.
16. Materiały do rozmieszczenia rzadszych roślin w Wileńszczyźnie. Część III. Prace Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie. Wydz. Nauk Matem. i Przyrodn. 13, Wilno 1939.
17. Wyniki badań przeprowadzonych w Zakładzie Botaniki Ogólnej Uniwersytetu w Wilnie nad florą mykologiczną nawozów zwierzęcych [nie opublikowane].
18. Wyniki badań przeprowadzonych w Zakładzie Botaniki Ogólnej Uniwersytetu Wileńskiego nad anatomią i cytologią zoocecidów [nie opublikowane].
19. Wyniki badań przeprowadzonych w Zakładzie Botaniki Ogólnej Uniwersytetu Wileńskiego nad okresem spoczynkowym roślin [nie opublikowane].
20. Influence of the 2,4 D. Plantgrowth on Germination of Turiones of *Hydrocharis morsus ranae* L in Darkness (Preliminary report). Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska sectio C, 13, 1—14, Lublin 1958.
21. Wpływ dwusiarczku węgla na obumieranie cebulek *Oralis Deppei* Lood. w zależności od nasycenia jego pary pod koniec okresu spoczynkowego. Ann Univ. Mariae Curie-Skłodowska sectio C, 4, 427—438, Lublin 1950
22. [wspólnie z:] A. Faszewski, T. Vorbrodt: Wpływ nakrywania gleby papą i obrączkowania na plony melonów. Biuletyn Lub. Tow. Nauk., Lublin 1961.

PIŚMIENNICTWO

1. Kuranc Z.: Działalność Prof. Dr Piotra Wiśniewskiego na terenie Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w latach 1944—1960 (tekst przemówienia z okazji Jubileuszu 60-lecia pracy naukowej Prof. Piotra Wiśniewskiego, 8 XII 1968 r.) [nie publikowane].
2. Kuranc Z.: Uroczystości jubileuszowe 60-lecia pracy naukowej Prof. Dr Piotra Wiśniewskiego. Wiadomości Botaniczne 14 (1), 65 (1970).
3. Księga pamiątkowa ku uczczeniu rocznicy założenia i wskrzeszenia Uniwersytetu Wileńskiego, 2, Wilno 1929.
4. Mowszowicz J.: Botanika i botanicy w Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie w latach 1919—1939 [w:] Studia i materiały z dziejów nauki polskiej, seria B, z. 12, PWN, Warszawa 1966, s. 99.
5. Mowszowicz J.: Profesora dr Piotra Wiśniewskiego działalność naukowa, dydaktyczna i organizacyjna w okresie Wileńskim (tekst przemówienia z okazji Jubileuszu 60-lecia pracy naukowej Prof. Piotra Wiśniewskiego, 8 XII 1968 r.) [nie publikowane].

Q. P. P.

F. O. S.

SUMMIS AUSPICIIS
AUGUSTISSIMI IMPERATORIS AC REGIS
FRANCISCI IOSEPHI I.

^{NOS}
BLASIIUS JASZOWSKI

SCIAE THEOLOGICAE DOCTOR, IDIUS CANONICI ET ARTIS PEDAGOGICAE PROFESSOR PUBL. ORDIN. REG. TERECIAE MAGISTRUS

EDUARDUS POREBOWICZ

PHILOSOPHIAE DOCTOR PHELOGICAE ROMANICAE PROFESSOR PUBL. ORDIN. REG. TERECIAE

MARIANUS RACIBORSKI

PHILOSOPHIAE DOCTOR ET BOTANICAE PROFESSOR PUBL. ORDIN. PROBOTIUM REG. CERESTIENSIS

IN VIRUM CLARISSIMUM

PETRUM PAULUM WISNIEWSKI

NATIVITATE POLONICE VIRO WIROBLEWO IN REGNO POLONICAE ORBIUM MINISTERIAE ET DISSERTATIONE QUAE INSCRIBITUR:

„O sztuczczem wywoływaniu nowotworów przetchlinkowych w figowcu“

ET EXAMINIBUS LEGITIMIS PRIMUM IN BOTANICA ET GEOLOGIA DEINDE IN PHILOSOPHIA LAUDABILEM DOCTRINAM PROFAVIT
DOCTORIS PHILOSOPHIAE NOMEN ET PRIVILEGIA CONTINUUM IN EUSQUE REI FIDEM HANCE LITTERARUM
UNIVERSITATIS SIGILLO SANCIENDAS CURAVIMUS.

EDITUM AD VIIM IDUS DECEMBRIS ANNI MILLESIMI MONGENTISIMI DEVIM.

Alma Mater
1877

L. S.

Alma Mater
1877

Alma Mater
1877

1877

1877
1877
1877

1877
1877

Kurierski Z. Dziennik Prof. Dr. Piotra Wisniewskiego na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie 1920-1921 (zob. przedmowa)

ROK IOWAT UNIVERSITY IATU
STEFAN A BAYOR 130

10ENAN 28 sierpnia 1920.

WILNIA.

L. 62 3 1920.

Wielce szanowny Panie i K. olego.

Jones; niniejszem to Ministerstwo Wyznań Religijnych i
Oswiecenia Publicznego, pissem z dnia 28 sierpnia 1920
L. 1920 IV/20,awiadamia nas o zamianowaniu wielce szanownego
 Pana kolegi z Y:ZAJNYA IHOFLOR =

Botaniki.

przebytają to wiadomość naszą serdecznie podziwienia
szczerze oddany

Prof. Michał Szudlitski

Rektor.

NO

J Y:ZAJNYA IHOFLOR =

Dr. Piotr Wisniewskiego.

10. Akta nominacyjne parascis nie być rozsyłane.

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN — POLONIA

MINISTER
OSWIATY I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Warszawa, dn. 21 czerwca 1971 r.

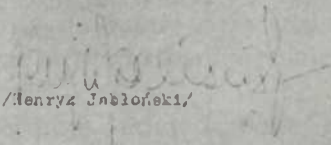
Pan
Prof. dr Piotr Właniewski
Lublin

Mielce Czcigodny Panie Profesorze!

Z okazji 90-tej rocznicy urodzin przesyłam Panu Profesorowi najserdeczniejsze życzenia zdrowia oraz wszelkiej pomyślności osobistej.

Niech mi będzie wolno przy tej okazji wyrazić swoje uznanie dla twórczości naukowej Pana Profesora oraz dla Jego wieloletniej, nieustrudzonej i ofiarnej działalności dydaktyczno-wychowawczej w szkolnictwie wyższym.

Proszę Pana Profesora o przyjęcie wyrazów wysokiego szacunku.

/Henryk Jabłoński/

... dynamikę procesu namnażania wirusa krępalanki w różnych warunkach inkubacji.

REKTOR I SENAT
UNIwersytetu MARIi CURIE-SKŁODOWSKIEJ

Prof. Dr. PIOTROWI WISNIEWSKIEMU
w 90-lecie URODZIN

MAM ZASZCZYT
W IMIENIU WŁASNYM, SENATU
UNIwersytetu MARIi CURIE-SKŁODOWSKIEJ,
PRACOWNIKÓW NAUKI I MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ
ZŁOŻYĆ DOSTOJNEMU JUBILATOWI
Z OKAZJI 90-LECIA URODZIN
WYRAZY HOJDU WRAZ Z ŻYCZENIAMI ZDROWIA I POMYSŁNOŚCI
W ŻYCIU OSOBISTYM.

DLA SPOŁECZNOŚCI AKADEMICKIEJ
UNIwersytetu MARIi CURIE-SKŁODOWSKIEJ,
CZCIGODNY JUBILAT JEST UOSOBNIENIEM GŁĘBOKIEJ WIEDZY,
SKROMNOŚCI I SZLACHETNOŚCI.
JEGO DŁUGOLETNIA PRACA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZA
Z MŁODZIEŻĄ STUDIUJĄCĄ
ORAZ WSPANIAŁY DROBEK NAUKOWY
STANOWIĄ PIĘKNY WZÓR DZIAŁALNOŚCI
WYBITNEGO UCZONEGO I ZNAKOMITEGO PROFESORA.
W DOWÓD WDZIĘCZNOŚCI ZA JEGO TRUD W SŁUŻBIE NAUKI,
KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA POKOLEN
NASZA UCZELNIA SKŁADA DOSTOJNEMU JUBILATOWI
NINIEJSZY ADRES.

REKTOR

Prof. dr Zbigniew Lorkiewicz